

Beslut

**efter planerad kvalitetsgranskning av anpassad
grundskola vid Solberga by grundskola
i Södertälje kommun**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19–20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av Solberga by grundskola avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fem områden. Inom varje område bedöms om skolan uppfyller Skolinspektionens kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av huvudmannen. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen någon redovisning men kan ge framtidsytande kommentarer i beslutet.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att kvalitetskriterierna uppfylls vid Solberga by grundskola i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i hög utsträckning skolans utveckling och skapar en ändamålsenlig organisation.

Undervisning

Undervisningen främjar i hög utsträckning elevernas möjligheter att utvecklas så långt som möjligt.

Social gemenskap, aktivt deltagande och trygghet

Skolan arbetar i flera delar för att eleverna ska delta i samhällslivet och uppleva trygghet, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver säkerställa att eleverna erbjuds ett aktivt deltagande i samhälls- och yrkesliv samt se till att eleverna förbereds för att leva och verka i en digitaliserad vardag.

Bedömning och betyg

Skolan bedriver i hög utsträckning ett kontinuerligt bedömningsarbete i syfte att stärka elevernas kunskapsutveckling och höja lärarnas bedömarkompetens.

Huvudmannens styrning och stöd

Huvudmannen stödjer i hög utsträckning skolenhetens arbete med att ge eleverna en god och likvärdig utbildning.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **7 januari 2026** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån identifierade utvecklingsområden. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.stockholm@skolinspektionen.se eller per post till, Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2025:3472) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 4, 5, 9–10 §§, 2 kap. 9–10 och 34 §§, 4 kap. 4–7 §§ och 11 kap. 2, 5, 6, 8, 13 §§ skollagen (2010:800).

Läroplan för anpassade grundskolan (Lgra22), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.4 Skola och hem, 2.6 Skolan och omvärlden och 2.8 Rektorns ansvar.

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i hög utsträckning skolans utveckling och skapar en ändamålsenlig organisation.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit vid intervjuer med rektorn, lärare och elevassistenter samt i inkommen dokumentation.

Uppföljning, analys och förbättringsåtgärder

Rektorn följer kontinuerligt och på olika sätt upp elevers kunskapsresultat och undervisningens kvalitet samt gör bedömningar av om syftet med utbildningen uppfylls. Rektorn gör en bred uppföljning av elevers kunskapsresultat i första hand genom de individuella utvecklingsplaner i vilka lärare såväl löpande som vid terminsavslut dokumenterar elevers utveckling i förhållande till centralt innehåll, elevens förutsättningar, behov och progression. Rektorn med personal följer sedan upp elevernas kunskapsutveckling vid arbetsplatsträffar. Rektorn har initierat ett arbete med att genomföra strukturerade lektionsobservationer utifrån en framtagna mall i syfte att säkerställa likvärdighet samt fördjupa och utveckla undervisningen utifrån såväl didaktiska, differentierade, kompensatoriska och specialpedagogiska perspektiv. Som ett redskap i arbetet har rektorn låtit implementera en ny digital lärplattform på vilken lärarna dokumenterar elevernas kunskaper och undervisningens genomförande, för att öka delaktighet och insyn i elevernas kunskapsutveckling både internt på skolan och gentemot vårdnadshavare. I slutet på terminerna följer rektorn upp lärarnas förutsättningar att leda elevgruppen och rektorn stämmer även av med lärarna att de har de hjälpmedel och verktyg som de behöver för att bedriva sin undervisning. Utöver detta deltar rektorn på möten eller tar del av protokoll från dessa samt följer upp incidentrapporter, pedagogiska bedömningar och åtgärdsprogram.

Rektorn gör bedömningar av vilka styrkor och utvecklingsbehov som finns i verksamheten samt genomför nödvändiga förbättringsåtgärder och fördelar resurser. Analysarbetet, vilket både elevhälsan och lärarna görs delaktiga i, sker i syfte att identifiera framgångsfaktorer och utvecklingsbehov samt undersöka hur undervisningen ska anpassas för enskilda elever och grupper för att öka måluppfyllelsen. Ett av skolans prioriterade utvecklingsområden är att stärka det vetenskapliga förhållningssättet i undervisningen i syfte att öka lärarnas förståelse för sambandet mellan undervisningens utformning och elevernas lärande. Ett särskilt fokusområde är undervisningens innehåll och kunskapsbedömning inom ramen för formativ bedömning. För att stärka undervisningens koppling till läroplanen har skolledningen haft återkommande strukturerade dialoger med Skolverket och Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM). Syftet med detta är att säkerställa att utbildningen är likvärdig och utgår från styrdokumentens krav på en undervisning som ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Dessa dialoger har sedan legat till grund för fördjupade samtal och erfarenhetsutbyten inom kollegiet på pedagogiska mötestider kring områden som formativ bedömning och möjligheter inom ramen för det kompensatoriska uppdraget.

Ledning och organisation

Rektorn leder och organiserar det pedagogiska arbetet i syfte att skapa en tillgänglig lärmiljö och möjliggöra flexibilitet. Det finns en planering för samverkan lärare emellan samt organiserade forum varje vecka där lärare och elevassistenter kan diskutera utformningen av den pedagogiska, fysiska och sociala lärmiljön. Även elevhälsans personal är aktiv i arbetet med att kartlägga och anpassa lärmiljön i samverkan med lärarna. Skolan har en närhet till naturen som också har en viktig roll i lärmiljön och undervisningen omfattar inslag i form av hyllningssånger och -verser som anknyter till naturen och årstiderna. Organisationen möjliggör bland annat att elever som läser ämnen och ämnesområden i vissa fall kan ha undervisning i samma klassrum och med samma lärare. Det framgår att lärmiljön ser olika ut beroende på stadium. Elevgrupperna är små, vilket medför att det är gott om plats och därför goda möjligheter till anpassningar i en del klassrum. Elevgrupperna är även noggrant arrangerade för att skapa en god dynamik och sammansättning som utgår ifrån de specifika elevernas behov och det är vanligt att klasserna därför är åldersblandade. Klassrummen är möblerade och utrustade utifrån olika elevgruppers behov. Det finns exempelvis tillgång till hörselkåpor, skärmar och olika fokusobjekt för elever som behöver hjälp med koncentrationen och i vissa klassrum i de yngre åldrarna sitter eleverna i fåtöljer eller på golvet i stället för på stolar. I anslutning till klassrummen finns även grupprum där elever har möjlighet att sitta enskilt och arbeta eller få

återhämtning. Utöver detta är lokalerna och utemiljön anpassade efter elever med funktionshinder.

Vidare framgår av granskningen att rektor ser till att undervisande lärare och övrig personal har den kompetens som krävs. Andelen obehöriga lärare på skolan är hög och rektorn uppmuntrar lärare till att öka sin behörighet, men uppger att det är svårt att attrahera legitimerade lärare med specialpedagogisk kompetens till skolan. Rektor låter dock lärarna och annan personal ta del av olika riktade utbildningar. Dessa fortbildningsinsatser har bland annat haft fokus på pedagogiska metoder, särskilda funktionsnedsättningar och funktionshinder samt utmanande bemötande och utåtagerande beteende. Lärare och annan personal som börjar på skolan får introduktionsdagar och det finns även utbildningsfilmer att ta del av på en digital plattform som bland annat omfattar bemötande, förväntningar, läroplanen och skollagen. Därtill erbjuder elevhälsan vägledning till lärare vid behov. Ny personal blir tilldelad en mentor och rektorn organiserar för dubbelt lärarskap för att säkerställa att det finns en utbildad lärare i klassen. Det framkommer dock att elevassistenterna inte har fått någon strukturerad utbildning om alternativ och kompletterande kommunikation utan har fått lära sig det på eget initiativ och genom det dagliga arbetet med annan personal på skolan.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde, men vill belysa vikten av att rektorn följer upp att elevassistenterna har den kompetens som behövs.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 2 §, 11 kap. 2, 6 och 11 §§ skollagen.

5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185).

Lgra22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar och 3. Kursplaner.

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i hög utsträckning elevernas möjligheter att utvecklas så långt som möjligt.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit vid intervjuer med rektor, lärare, elevassistenter och elever samt lektionsobservationer och i inkommen dokumentation.

Varierad och stimulerande undervisning

Lärarna utformar undervisningen så att den är balanserad, varierad och utformad på en nivå som är lämplig utifrån elevernas olika behov. Lärarna visar medvetenhet om vikten att finna en balans mellan aktivitet och rörelse och stillasittande moment i såväl undervisningen som under hela skoldagen och därför finns vanligtvis inslag av både praktiska och teoretiska moment under en och samma lektion. Även dikt, sång och olika rörelseövningar är vanliga element i undervisningen liksom olika räkne- och språkövningar. Lektionerna är i regel korta och lärarna växlar mellan flera delmoment som är begränsade i tid för att hålla elevernas fokus. Anpassning av olika uppgifter sker i hög grad efter elevers specifika behov och dagsform. Lärarna ser till att både repetera moment för att öka förståelsen och utmana elever på olika nivåer för att skapa progression. Exempelvis kan elever i vissa sammanhang delas upp i mindre grupper och arbeta utifrån sina respektive utvecklingsnivåer eller delta utifrån en viss aktivitetsgrad. För att undervisningen ska bli mer begriplig och meningsfull skapar lärare olika teman, om exempelvis människokroppen och vikingatiden, som eleverna får arbeta med under en längre tid och i olika ämnen. För att ytterligare skapa meningsfullhet och öka motivationen utgår vissa lärare ifrån elevers intressen eller praktiska sammanhang, som att låta elever skriva för skoltidningen, spela in en podcast och få uppgifter i trädgården. Lärarna och elevassistenterna bibehåller ofta elevernas engagemang i undervisningen genom att återkommande uppmuntra eleverna och bekräfta deras prestationer. Lärarna använder sig i hög grad av elevinteraktion, exempelvis genom att låta elever bli delaktiga i en muntlig berättelse och regelbundet involvera eleverna i samtal.

Eleverna ges ett aktivt lärarstöd för att de ska komma i gång med skolarbetet. Ofta ger lärarna eleverna en kort och tydlig muntlig information eller instruktion som lärarna sedan konkretiserar med hjälp av visuella stöd, såsom bilder och bildstöd, och fysiska föremål som dockor. Mycket grundar i repetition och en förutsägbarhet i vad som ska göras och hur det ska gå till. Lärarna stämmer regelbundet av med eleverna hur de har upplevt ett visst moment eller en viss övning. Elevassistenterna har en betydande roll i att förtydliga informationen för enskilda elever och deltar ofta i olika moment i undervisningen på samma sätt som eleverna. Såväl lärare som elevassistenter använder sig av tecken som alternativ och kompletterande kommunikation med eleverna. Det pågår ett lärande under hela skoldagen som bygger på waldorfpedagogikens fundament och skolans särskilda traditioner. Exempelvis får eleverna recitera hyllningsdikter och sjunga sånger om naturen med koppling till den aktuella årstiden i samband med lektioner, lunch och samling. Lärare och elevassistenter använder även tillfällen för lunch, mellanmål och rast till lärande vid sidan av undervisningen. Det kan exempelvis ta sig formen av att öva

kommunikation och motorik genom att be andra skicka något på bordet, duka fram och undan olika tillbehör och göra sina egna smörgåsar. I klassrummen finns tillgång till olika koncentrationsskärpande hjälpmedel som bollvästar, hörselkåpor, pilatesbollar, sittkuddar, skärmar och fokusobjekt som dockor och gosedjur. Lärarna använder sig även av olika tidshjälpmedel för att synliggöra för elever hur länge som de ska arbeta med en viss uppgift. Verktyg för alternativ och kompletterande kommunikation, såsom bildstöd, finns även tillgängliga i skolans övriga lokaler. Till exempel finns bilder med olika mättermer, som ost, smör, tallrik, tryckta på elevernas tabletter vid mellanmålet.

Strukturerad undervisning

Undervisningen följer en struktur som är tydlig och välkänd för eleverna och lärarna anpassar undervisningen efter elevernas specifika behov. Lärarna arbetar utifrån tydliggörande pedagogik med scheman som ska göra dagen och dess aktiviteter mer begripliga. Upplägget på lektionerna och skoldagen ska vara bekant för eleverna i syfte att minimera risk för stress hos elever till följd av förändringar och oväntade inslag och av den anledningen ser skoldagarna snarlika ut i de olika klasserna. Genom att skoldagen har flera fasta punkter skapas en övergripande förutsägbarhet, från den inledande morgonsamlingen och en upptakt med rörelse eller promenad, vidare genom mellanmålet och lunchen som alla elever äter vid samma tidpunkt, för att slutligen landa i skoldagens avslutning. Vanligt är att lektioner på förmiddagen är mer fokusstyrda medan det finns fler praktiska inslag under eftermiddagen. Inför eventuella förändringar av den typiska strukturen förbereder lärarna eleverna noggrant. Lektionerna i sig präglas likaså av en förutsägbarhet på samma gång som lärarna växlar olika delmoment och förhåller sig flexibla utifrån elevernas behov och dagsform. Delar av lektionen är statiska med få och små förändringar medan en variation i innehållet framträder mer under mittenpartiet där lektionens huvudfokus ligger. Beroende på elevgrupp kan exempelvis en del lektioner inledas med en dikt eller sång om den aktuella årstiden medan andra har enklare rörelseövningar som en upptakt. Vidare finns särskilda sånger och verser som markerar början och slut på olika aktiviteter och vissa lärare använder sig av tidshjälpmedel för att signalera hur mycket som återstår av ett visst arbetsmoment.

I undervisningen förekommer vissa inslag för att tydliggöra mål och syfte för eleverna. Enligt flera lärare och elevassistenter kan det vara svårt för elever som befinner sig tidigt i den kognitiva utvecklingen att förstå det övergripande syftet med att göra en särskild uppgift. Av denna anledning bryter vissa lärare och elevassistenter ner syftet till mer hanterbara målsättningar, som att sätta fokus på att bara avklara en särskild uppgift. Det kan också handla om att koppla uppgiften till en särskild högtid och årstid eller att eleven bara ska ha roligt. Vissa lärare beskriver för eleverna

vilka förväntningar som finns när de presenterar en uppgift, men att de sedan förmedlar till eleverna att själva välja vad de vill göra. Möjligheter till att träna samarbete ges i olika grad beroende på elevgrupp. Elever sitter ofta tillsammans i klassrummet och lär sig gemensamt, men det finns också möjlighet för elever att lämna klassrummet och/eller sitta i grupp rum med elevassistent om en aktivitet inte fungerar. Vissa elever kan arbeta tillsammans i par, andra på egen hand.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

Social gemenskap, aktivt deltagande och trygghet

Författningsstöd

1 kap. 4–5 och 10 §§, 3 kap. 2 §, 5 kap. 3 §, 6 kap. 6–8 §§ och 11 kap. 2 § skollagen.

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden, 2.3 Ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar.

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan arbetar i flera delar för att eleverna ska uppleva trygghet och delta i samhällslivet, men utvecklingsområden finns.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit vid intervjuer med rektorn, representant för huvudmannen, lärare, elevassistenter och elever samt lektionsobservationer och i inkommen dokumentation.

Trygghet i sociala sammanhang

Personalen arbetar aktivt för att skapa en trygg miljö för eleverna i undervisningen. Skolans lärare och elevassistenter arbetar främjande och förebyggande med lärmiljöerna fysiskt, pedagogiskt och socialt. På skolan pågår ett kontinuerligt arbete med att främja trygghet. I syfte att skapa en lugn och trygg lärmiljö arbetar personalen relationellt utifrån ett lågaffektivt förhållningssätt. Lärarna stämmer av dagsform och mående varje morgon med respektive elev, för att identifiera eventuella risker som kan uppstå hos en elev eller mellan olika elever. Lärarna för även regelbundna samtal med eleverna om hur man ska vara som vän och hur man själv kan skapa trygghet. Till detta hör bland annat hur man kommunicerar med varandra, eftersom vissa elever, framför allt med utåtagerande beteende, kan ha svårt med gränssättning och kroppslig integritet samt att se konsekvenserna av sina handlingar. Lärarna arbetar i olika form med frågor som är anpassade till elevgruppen och rör sexualitet, samtycke och relationer. Bland annat finns ett medvetet arbete utifrån en

vägledning i hur vuxna kan prata med barn om kroppen, gränser och sexuella övergrepp och några klasser har haft besök av ungdomsmottagningen med efterföljande diskussioner. Även om det framkommer att eleverna främst interagerar med varandra inom klassens gränser finns tillfällen när vissa elevgrupper på skolan träffas tillsammans, såsom i samband med mellanmål, morgonsamling, rörelseaktiviteter, veckoavslutning samt i olika utemiljöer.

Rektorn följer upp elevernas upplevelse av trygghet på olika sätt och analyserar vilka behov som finns för att öka elevernas trygghet. Rektorns uppföljning utgår ifrån vad som framkommer vid arbetsplatsträffar och veckomöten, elevråd, hälsosamtal, observationer och trygghetsenkäter samt i samtal med såväl lärare som elevassistenter, elever och vårdnadshavare. Rektorn följer också upp frånvarorapportering, incidentrapporter och kränkingsanmälningar. Tryggheten på skolan upplevs generellt som god, men personalen beskriver att det finns utmaningar med utåtagerande elever i elevgruppen. Rektorn har även identifierat en problematik i bemötandet såväl elever sinsemellan som mellan elever och personal. Detta har lett till att rektorn har initierat ett utvecklingsarbete inom personalen där värdegrundsfrågorna i planen mot diskriminering och kränkande behandling har blivit belysta. Rutiner har blivit tydligare för hur lärare och annan personal ska agera när kränkningar uppstår och arbeta förebyggande i mötet med eleverna, till exempel genom att kartlägga under vilka omständigheter och sammanhang som kränkningar uppstår. Lärarna besvarar även anonyma enkäter och varje arbetslag ska skriva handlingsplaner utifrån utvalda områden i enkäten. I syfte att främja elevernas upplevelse av trygghet på skolan har personaltätheten ökat och personalen har därtill genomgått kompetenshöjande aktiviteter i hur de ska bemöta utåtagerande elever. Vidare strävar ledningen efter att öka medvetenheten om bemötande genom diskussioner med lärarna i olika forum om vad som är ett gott eller dåligt bemötande, särskilt gentemot elever som har svårt att uttrycka sig i ord.

Deltagande i samhällsliv

Skolan skapar vissa tillfällen för elever att förbereda sig inför ett deltagande i samhällslivet som aktiva medborgare, men de olika aktiviteterna omfattar inte samtliga elever på skolan. På skolan finns ingen anställd studie- och yrkesvägledare, men huvudmannen tar in externt stöd av denna kompetens vid behov, till exempel gällande information om en viss utbildning. Ansvar för arbetslivsorientering och gymnasieval har en av skolans biträdande rektorer. Den biträdande rektorn samverkar också med lärarna kring studiebesök och andra utflykter i syfte att inkludera eleverna i ett socialt sammanhang. Det finns enstaka elevgrupper som har besökt brand- och polisstationer för att få kännedom om deras arbete och vissa elever och klasser har tagit del av närsamhällets förenings- och kulturliv i form av

besök på badhus, bondgård, djurpark, kulturhus samt ett vetenskapligt center för experiment. Utvalda elever har fått besöka gymnasieskolor, genomföra praktisk arbetslivsorientering på ett individuellt program, träna på att besöka en butik och åka kollektivtrafik. Det framgår dock av granskningen att det av olika skäl kan vara svårt för samtliga elever på skolan att delta i olika sociala sammanhang utanför skolans miljöer, bland annat då det ställer krav på tillräckliga personella resurser för att möjliggöra utflykter. Lärarna gör riskanalyser vid planeringen av olika studiebesök och utflykter och biträdande rektorn för samtal med elever och vårdnadshavare om möjligheter för eleverna att genomföra praktik. I händelse av att elever inte kan genomföra externa besök har rektorn och lärarna i viss mån möjliggjort för eleverna att ta del av motsvarande kunskaper på skolan. Till exempel har vissa former av praktisk arbetslivsorientering genomförts i skolans lokaler, trädgård och häststall och personalen har låtit bygga en butik på skolan där elever har fått simulera hur det går till att handla i affärer.

I undervisningen finns viss tillgång till digitala hjälpmedel och inslag som en naturlig del av vardagen. Det framkommer att en del elever får använda bärbara datorer och läsplattor inom vissa undervisningsämnen, som matematik, samt för skriftlig kommunikation och stöd för tal. Det ges även enstaka exempel på att lärarna har låtit eleverna använda digitala verktyg för att träna på att beställa mat digitalt och titta på recept eller turlistor för buss- och tågtrafik. Det framgår dock att det skiljer sig i hur mycket som lärare låter eleverna använda digitala verktyg i undervisningen.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver säkerställa att eleverna erbjuds ett aktivt deltagande i samhälls- och yrkesliv samt se till att eleverna förbereds för att leva och verka i en digitaliserad vardag.

Motiveringen till utvecklingsområdet är att inte alla elever ges möjligheter att bli socialt delaktiga och inkluderade i det omgivande samhället. Inte heller får de möjlighet att tillägna sig de kunskaper som behövs i och med den digitala utvecklingen i samhället. Det förekommer visserligen att lärare har tagit med utvalda elever till olika platser och låtit elever sporadiskt få använda sig av digitala hjälpmedel på skolan, men det rör inte alla elever och inte heller strukturerat i syfte att utveckla elevernas förmågor utifrån sina förutsättningar. Det kan leda till att eleverna inte känner samhörighet med det omgivande samhället utanför den egna skolan och inte heller utvecklar sin digitala kompetens.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser över vilka aktiviteter som kan ge eleverna möjlighet att interagera i samhället utanför den egna skolan. Rektorn kan till exempel i samråd med lärare och annan personal undersöka vilka aktiviteter som elever utifrån sina förmågor skulle kunna delta i för att ge dem erfarenheter från arbets- och samhällsliv under utbildningens gång. I det arbetet behövs en studie- och yrkesvägledare med kännedom om intellektuell funktionsnedsättning liksom andra funktionsnedsättningar bistå med kunskap. Då tankar om ett framtida vuxenliv grundläggs tidigt behöver lärare som undervisar i de tidigare årskurserna av den anpassade grundskolan ha tillgång till sådan kompetens. I takt med att eleverna blir äldre behöver de även informeras om vilka möjligheter som finns efter studierna samt om rätten till tillgänglighet, stöd och hjälpmedel inom såväl studier som yrkesliv. Som stöd i arbetet rekommenderas Skolverkets stödmaterial Att gå i skolan med intellektuell funktionsnedsättning.¹

Bedömning och betyg

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 2 kap. 9 och 10 §§, 3 kap. 3, 5 och 7 §§ och 11 kap. 2, 5, 11, 15–17, 19–23 §§ skollagen.

10 kap. 11 § skolförordningen.

Lgr22, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, 2.2 Kunskaper 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.4 Skola och hem, 2.7 Bedömning och betyg och 2.8 Rektorns ansvar och 3. Kursplaner

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan bedriver i hög utsträckning ett kontinuerligt bedömningsarbete i syfte att stärka elevernas kunskapsutveckling och höja lärarnas bedömarkompetens.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit vid intervjuer med rektorn, lärare och elevassistenter samt lektionsobservationer och i inkommen dokumentation.

Fortlöpande bedömning av elevernas kunskapsutveckling

Lärarna har ett tydligt arbete med att fortlöpande bedöma elevernas kunskapsutveckling och anpassar undervisningen efter vad som framkommer i bedömningen. Ett av skolans utvecklingsområden detta läsår har varit att utveckla den fortlöpande bedömningen för eleverna i syfte att ge lärarna en bättre bild av elevernas kunskaper och hur undervisningen

¹ <https://www.skolverket.se/kompetensutveckling/stod-i-arbetet/att-ga-i-skolan-med-intellektuell-funktionsnedsattning> (hämtad 2025-06-24).

bidrar till dessa. Lärarna arbetar i undervisningen efter elevernas individuella utvecklingsplaner, betygskriterier/kriterier för bedömning av kunskaper och matriser samt skriver omdömen. Mycket av bedömningen görs sedan utifrån frågor om vad eleverna förstår av ett visst arbetsmoment. Lärarna följer elevernas utveckling under terminerna och har mindre avstämningar av elevernas prestationer med jämna mellanrum. Enligt lärare är en formativ bedömning av hur elever presterar under en längre tid en mer passande metod sett till elevgruppens behov och förutsättningar jämfört med att elever enbart ska visa upp sina kunskaper vid enstaka tillfällen. Elevernas progression dokumenterar lärarna på en digital plattform som de sedan följer upp i utvecklingssamtalen. En framtidsytande återkoppling till eleverna sker främst under dessa utvecklingssamtal, ett per termin, där även vårdnadshavare deltar. Lärarna anpassar undervisningen utifrån den bedömning som görs och de behov som finns i elevgruppen. Det kan exempelvis ske genom att särskilda moment repeteras, att undervisningsformen behöver ses över eller att innehållet behöver förenklas för att öka förståelsen hos eleverna.

Lärarnas samverkan i bedömningsarbetet

Det finns en strukturerad samverkan mellan lärarna kring bedömningsfrågor. Rektorn har skapat förutsättningar för samverkan på arbetsplatsträffar och pedagogiska mötestider där diskussioner om formativ bedömning har förts och lärare tillsammans har tittat på bedömningsmatriser. Lärarna har i vissa fall även haft stöd av biträdande rektor och bland annat samtalat om målformuleringar i förhållande till olika arbetsområden, skillnader mellan grundläggande och fördjupande kunskaper utifrån läroplanen och huruvida de ligger rätt i bedömningarna. Efter direktiv från rektorn har lärarna de senaste åren bedrivit ett kollegialt arbete med att sammanföra det centrala innehållet i läroplanen för anpassad grundskola med de didaktiska perspektiven och det pedagogiska innehållet i den särskilda läroplan som gäller för waldorfpedagogiken. En del lärare diskuterar även bedömning sinsemellan på förekommen anledning och beskriver ett nära samarbete.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

Huvudmannens styrning och stöd

Författningsstöd

1 kap. 4 och 9–10 §§, 2 kap. 8–8 a, 11–13, 18, 25, 29 (undantag finns i 2 kap. 11 §§ Förordning [2011:326] om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare) och 34–36 §§, 4 kap. 3 och 8 §§ och 11 kap. 2 och 5 §§ skollagen.

Lgra22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, - Skolans uppdrag och - Varje skolas utveckling, 2.2 Kunskaper, 2.5 Övergång och samverkan, 2.6 Skolan och omvärlden och 2.8 Rektorns ansvar.

Skolinspektionen bedömer följande: Huvudmannen stöder i hög utsträckning skolenhetens arbete med att ge eleverna en god och likvärdig utbildning.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit vid intervjuer med rektorn och representant för huvudmannen samt i inkommen dokumentation.

Självständig aktör, långsiktighet och systematik

Huvudmannen gör självständiga bedömningar av kvaliteten i verksamheten och om syftet med utbildningen uppfylls. Huvudmannen följer upp arbetet på skolan genom den rapportering som rektorn skickar in i form av kvalitetsredovisning, plan mot kränkande behandling och verksamhetsplan, vilka följs upp på kvartalsvisa styrelsemöten där även rektorn deltar. Utöver detta skriver rektorn en rapport inför styrelsemötena utifrån de områden som ska kvalitetsgranskas. Huvudmannen agerar även som en självständig aktör i förhållande till eventuella klagomål, i samband med beslut om omorganisationer och i personalärenden som rör avslutade anställningar. Huvudmannen arbetar även aktivt med att försöka rekrytera behöriga lärare och uppmana obehöriga lärare på skolan att fortbilda sig. Enligt huvudmannen är det dock svårt att attrahera lärare med specialpedagogisk kompetens till skolan. Vad gäller studie- och yrkesvägledare har huvudmannen provat flera alternativ, bland annat att ha tagit in en konsult för att ta hand om elever som ska vidare till gymnasiet. Enligt representanter för huvudmannen har detta dock inte alltid varit en lyckad lösning, eftersom det krävs mycket kunskap om eleverna och en dialog med vårdnadshavare. Av denna anledning ligger detta uppdrag på en av de biträdande rektorerna som har insyn i elevernas mående och utveckling samt kan föra dialog med lärare, elevassistenter och vårdnadshavare. Om det uppstår behov som går utanför det som skolan kan erbjuda ser huvudmannen till att ta in lämplig kompetens. Vidare är den fysiska lärmiljön på skolan anpassad efter elevgruppen och det finns viss tillgång till digitala verktyg som bärbara datorer, surfplattor och interaktiva skrivtavlor.

Behovsanpassat stöd till rektor och skolenhet

Huvudmannen ger rektorn ett stöd som grundar sig i identifierade behov i verksamheten. Huvudmannen erbjuder stöd till rektorn genom den kvalitetsdialog som sker i samband med enhetsuppföljningar och de har även daglig kontakt till följd av att en representant för huvudmannen har sitt kontor i anslutning till skolan. Rektorn har månadsvisa möten med

denna representant som omfattar frågor om studiero och trygghet samt utöver detta för en pågående dialog med styrelsen om hur verksamheten kan vidareutvecklas. Huvudmannen arbetar för att det ska finnas rätt kompetens på rätt plats i verksamheten. Exempelvis har huvudmannen anställt såväl en ekonom som en personalansvarig i syfte att avlasta rektorn så att hen kan fokusera på det pedagogiska ledarskapet. Huvudmannen har likaså låtit anställa två biträdande rektorer efter önskemål från rektorn och möjliggjort för dessa att genomgå rektorsprogrammet.

Huvudmannen arbetar för att underlätta samverkan med andra skolformer och gynna kontakter med omgivande samhälle. På uppdrag av huvudmannen genomför skolans elevhälsa ett arbete med att hitta olika praktikplatser till eleverna och skapa möjligheter för eleverna att vara ute i samhället, till exempel som att åka och handla eller besöka ett vetenskapscenter. Såväl huvudmannen som rektorn är också med i olika typer av nätverk. Vanligtvis rör de frågor som diskuteras dock främst organisatoriska aspekter och överlämning av elever. Representanter för huvudmannen uppger dock att det är en utmaning att genomföra aktiviteter som ger eleverna konkreta erfarenheter av olika verksamheter eftersom det behöver kopplas till elevers kognitiva förmåga.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet, men vill påtala vikten av att huvudmannen tar ansvar för att det finns tillgänglig kompetens inom studie- och yrkesvägledning i syfte att skapa möjligheter till samverkan med samhälls- och arbetsliv för att på så vis ge eleverna bättre förutsättningar till att bli aktiva samhällsmedborgare.

Beslutet har fattats av Anna Cervell, utredare.

I den slutliga handläggningen har Roger Persson, utredare (föredragande), Sylvia Lindqvist, utredare, medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Sju lektionsobservationer.
- Tre gruppintervjuer med elever samt en intervju med enskild elev.
- Två gruppintervjuer med lärare.
- En gruppintervju med elevassistenter.
- En intervju med rektor.
- En gruppintervju med representanter för huvudmannen.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan, dels den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för möjlighet till yttrande.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter.

Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden, respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder och styr rektorn skolans utveckling och skapar en ändamålsenlig organisation? Inom detta område granskas hur rektorn arbetar med uppföljning, analys och förbättringsåtgärder och hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att utvecklas så långt som möjligt? I detta område granskas om undervisningen är varierad och stimulerande samt om den är strukturerad.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning arbetar skolan för att eleverna ska delta i samhällslivet och uppleva trygghet? I detta område granskas hur skolan arbetar med social delaktighet och att skapa trygghet.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning bedrivs ett regelbundet och systematiskt arbete med att bedöma, analysera och dokumentera elevernas kunskaper i syfte att stärka elevernas kunskapsutveckling? I detta område granskas hur skolan arbetar med fortlöpande bedömning och samverkan i bedömningsarbetet.

Bedömningsområde 5: I vilken utsträckning stödjer huvudmannen skolenhetens arbete med att ge eleverna en god och likvärdig utbildning? I detta område granskas huvudmannen som självständig aktör, om det sker ett långsiktigt och systematiskt utvecklingsarbete, huvudmannens behovsanpassade stöd till rektor och om det sker en samverkan mellan skolformer och det omgivande samhället.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten den 19 och 20 maj 2025. Besöket genomfördes av utredare Roger Persson och Sylvia Lindqvist. Intervjuerna med rektorn respektive huvudmannen genomfördes via videolänk den 21 och 22 maj.

Solberga by grundsärskola är en fristående anpassad grundskola belägen i Södertälje kommun med Föreningen Solberga by som huvudman. Skolan har elever i årskurserna 1–9. Vid granskningstillfället går 60 elever i årskurs 1–9. Skolan leds av en rektor som till sin hjälp har två biträdande rektorer.